



# Bacheloroppgave

VPL05 Vernepleie

**Løft som metode i barnevernsinstitusjon.**

**Solution focused as a method in residential care.**

Bjerkevoll, Oddny Katrin.

Totalt antall sider inkludert forsiden: 46.

Molde, 26.05.2011.



## Obligatorisk egenerklæring/gruppeerklæring

Den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk. Erklæringen skal bevisstgjøre studentene på deres ansvar og hvilke konsekvenser fusk kan medføre. Manglende erklæring fritar ikke studentene fra sitt ansvar.

Du/ dere fyller ut erklæringen ved å klikke i ruten til høyre for den enkelte del 1-6:		
1.	Jeg/vi erklærer herved at min/vår besvarelse er mitt/vårt eget arbeid, og at jeg/vi ikke har brukt andre kilder eller har mottatt annen hjelp enn det som er nevnt i besvarelsen.	<input checked="" type="checkbox"/>
2.	Jeg/vi erklærer videre at denne besvarelsen: <ul style="list-style-type: none"><li>• ikke har vært brukt til annen eksamen ved annen avdeling/universitet/høgskole innenlands eller utenlands.</li><li>• ikke refererer til andres arbeid uten at det er oppgitt.</li><li>• ikke refererer til eget tidligere arbeid uten at det er oppgitt.</li><li>• har alle referansene oppgitt i litteraturlisten.</li><li>• ikke er en kopi, duplikat eller avskrift av andres arbeid eller besvarelse.</li></ul>	<input checked="" type="checkbox"/>
3.	Jeg/vi er kjent med at brudd på ovennevnte er å <u>betrakte som fusk</u> og kan medføre annullering av eksamen og utestengelse fra universiteter og høgskoler i Norge, jf. <a href="#">Universitets- og høgskoleloven</a> §§4-7 og 4-8 og <a href="#">Forskrift om eksamen</a> §§14 og 15.	<input checked="" type="checkbox"/>
4.	Jeg/vi er kjent med at alle innleverte oppgaver kan bli plagiatkontrollert i Ephorus, se <a href="#">Retningslinjer for elektronisk innlevering og publisering av studiepoenggivende studentoppgaver</a>	<input checked="" type="checkbox"/>
5.	Jeg/vi er kjent med at høgskolen vil behandle alle saker hvor det forligger mistanke om fusk etter høgskolens <a href="#">retningslinjer for behandling av saker om fusk</a>	<input checked="" type="checkbox"/>
6.	Jeg/vi har satt oss inn i regler og retningslinjer i bruk av <a href="#">kilder og referanser på biblioteket sine nettsider</a>	<input checked="" type="checkbox"/>

# Publiseringsavtale

Studiepoeng: 15.

Veileder: Karl Yngvar Dale.

## Fullmakt til elektronisk publisering av oppgaven

Forfatter(ne) har opphavsrett til oppgaven. Det betyr blant annet enerett til å gjøre verket tilgjengelig for allmennheten (Åndsverkloven, §2).

Alle oppgaver som fyller kriteriene vil bli registrert og publisert i Brage HiM med forfatter(ne)s godkjenning.

Oppgaver som er unntatt offentlighet eller båndlagt vil ikke bli publisert.

Jeg/vi gir herved Høgskolen i Molde en vederlagsfri rett til å gjøre oppgaven tilgjengelig for elektronisk publisering:

ja  nei

Er oppgaven båndlagt (konfidensiell)?

ja  nei

(Båndleggingsavtale må fylles ut)

- Hvis ja:

Kan oppgaven publiseres når båndleggingsperioden er over?

ja  nei

Er oppgaven unntatt offentlighet?

ja  nei

(inneholder taushetsbelagt informasjon. Jfr. Offl. §13/Fvl. §13)

Dato: 26.05.2011.

**Antall ord: 10842.**

# Innhold

<b>1.0 INNLEDNING</b> .....	<b>1</b>
1.1 Presentasjon av tema-.....	1
Løsningsfokusert tilnærming (LØFT) i samarbeid med barn i barnevernsinstitusjon.....	1
1.2 Oppgavens formål .....	2
<b>2.0. PROBLEMSTILLINGER</b> .....	<b>2</b>
2.1 Hovedproblemstilling.....	2
I hvilken grad kan løsningsfokusert tilnærming påvirke relasjon mellom barn og ansatte i institusjon? .....	2
2.2 Begrepsavklaringer av problemstillinger med definisjoner. ....	3
2.2.1 Løsningsfokusert tilnærming(LØFT).....	3
2.2.2 Psykososial utvikling hos barn.....	3
2.2.3 Barnevernsinstitusjoner .....	3
2.2.4 Helhetlig arbeidsmodell .....	4
<b>3.0 METODE</b> .....	<b>4</b>
3.1 Litteraturstudie .....	4
3.2 Kildekritikk .....	4
3.3 Vitenskapsteori.....	5
3.4 Forforståelse .....	5
<b>4.0 TEORI</b> .....	<b>7</b>
4.1 Barns rettigheter og drift av barnevernsinstitusjon. ....	7
4.2 Barns psykososiale utvikling.....	10
4.3 Løsningsfokusert tilnærming(LØFT).....	15
4.4 Vernepleieren og helhetlige arbeidsmodell.....	19
<b>5.0 DRØFTING</b> .....	<b>21</b>
5.1 Case .....	21
5.2 Kan løsningsfokusert tilnærming implementeres for å gi økt mestringskompetanse overfor barn og unge i institusjon? .....	22
5.3 Kan løsningsfokusert tilnærming bidra til reduksjon av problemadferd? .....	28

5.4 I hvilken grad kan helhetlig arbeidsmodell og løsningsfokuset tilnærming kombineres? .....	30
<b>6.0 AVSLUTNING .....</b>	<b>33</b>
6.1 Oppsummering og konklusjon .....	33
6.2 Refleksjon .....	35
<b>7.0 Referanseliste.....</b>	<b>37</b>
7.1 Samlet referanseliste .....	37
7.2. Selvvalgt pensum. ....	40

## **1.0 INNLEDNING**

### ***1.1 Presentasjon av tema-***

#### ***Løsningsfokusert tilnærming (LØFT) i samarbeid med barn i barnevernsinstitusjon***

Fellesorganisasjonen(FO)(2002:2) viser til et grunnleggende etisk mål for helse – og sosialfaglig arbeid ” *Yrkesutøverne skal fremme likeverd og respekt, møter menneskers behov og bidrar til at de får brukt sine ressurser. Arbeidet skal ivareta enkeltindividet og forståelsen av menneskenes gjensidige avhengighet av hverandre for å skape livskvalitet ”*

Vernepleiere er kvalifisert for arbeid blant barn, ungdom og voksne med funksjonsvansker av fysisk, psykisk og sosial karakter(Huntchinton.2009). Endrede arbeidskrav ligger til føring i barnevernsinstitusjoner, nye metoder etterspørs, samt barn og unges brukermedvirkning og inkludering skal vektlegges.(Bufdri.2010).

I NOVA rapport 3/2008 vises det til at barn som har vært plassert i barnehjem og institusjoner kommer dårlig ut innen flere områder. Flere sliter med helsemessige og sosiale plager. Målsettingen til Bufdir er å legge til rette for et godt tilbud, hvor resultatet av oppholdet skal bli positivt for hvert enkelt(Bufdir.2010:10). Det vises til variasjon i hvordan barn og ungdom opplever kommunikasjon med de ansatte, hvor trygghet og trivsel er sentralt (Bufdir.2011:13f)

Langset(2000) gjengir hvordan løsningsfokusert tilnærming(LØFT) er kjent inne familierapeutisk arbeid ved å fokusere på mennesker særegne løsningskompetanse, kvaliteter og kloke grep. Tanken er at man leter etter det som fungerer, for å nyttiggjøre seg det, fremfor å rette oppmerksomheten mot det som ikke fungerer.

I samhandling med barn med psykososiale vansker og problemadferd ,vil LØFT og dens spørsmålsstillinger være sentral med tanke på å relasjonsbygging og tillit i forhold til barn og unges egenopplevelse, identitetsutvikling og mestringskompetanse

## ***1.2 Oppgavens formål***

Bacheloroppgaven er en avsluttende oppgave som er utarbeidet etter et selvvalgt tema. Samarbeid og samhandling med barn og unge i barnevernsinstitusjoner er sentralt for flere fagprofesjoner, også vernepleiere. Gjennom oppgaven vil jeg forsøke å tilegne meg kunnskap og forståelse for hvordan LØFT kan bidra til å gi barn og unge et positivt bilde på egne iboende ressurser og mestringsevne, og være en kilde til relasjon mellom barn og ansatte. En annen side ved temaet vil være å gjøre andre inspirert til å se nye innfallsvinkler for hvordan LØFT kan anvendes i ulike kontekster.

## **2.0. PROBLEMSTILLINGER**

### ***2.1 Hovedproblemstilling***

#### **I hvilken grad kan løsningsfokuser til nærmring påvirke relasjon mellom barn og ansatte i institusjon?**

Min interesse for valgt problemstilling kom gjennom min fordypningspraksis siste semester. Jeg så hvor ulikt samspillet kunne være, og hvor ulikt fokus personalet hadde i forhold til hvordan de møtte og forstod ungdommenes problemer og utfordringer. Min erfaring i samtale med ungdommene, viser hvor viktig det er for dem å bli sett, forstått lyttet til. En inngangsport til å bygge relasjon mellom de ansatte og de unge ved å fokusere hva de mestrer. Det er også sentralt med tanke på behovet de har for å finne tillit til trygge, stabile voksne.

Egne opplevelser, samtaler med ungdommene og de erfaringene andre fagpersoner har gjort med LØFT, fikk meg til å tenke på om løsningsfokusert tilnærming kan overføres og implementeres i samhandling med barn og unge i institusjon. Der personal kan legge til rette ved å fokusere på løsningsfokusert tilnærming og fokusere på vekst og utvikling ovenfor de som sliter med problemadferd og mestringskompetanse.

Den helhetlige arbeidsmodellen og LØFT kan muligens dra nytte av hverandre. Ut fra dette vil jeg det vil jeg forsøke å belyse de påfølgende problemstillingene.



- *Kan løsningsfokusert tilnærming implementeres for å gi økt mestringskompetanse ovenfor barn og unge i institusjon?*
- *Kan løsningsfokusert tilnærming med å bidra til reduksjon av problemadferd?*
- *Helhetlig arbeidsmodell og løsningsfokusert tilnærming, hvordan kan disse kombineres?*

## **2.2 Begrepsavklaringer av problemstillinger med definisjoner.**

### **2.2.1 Løsningsfokusert tilnærming(LØFT)**

Langslet(2000:25) sier tanken bak LØFT har en tilnæringsmåte ” *hvor problemer løses raskere ved å lete etter og legge fokus på det som virker, en det som ikke virker*”.

Løsningsfokusert tilnærming er en arbeidsmetode som anvendes for å få til endring, utvikling og problemløsning i samtale med andre mennesker. Metoden legger vekt på at den hjelpende skal assistere i en endringsprosess(Haaland.2005).

### **2.2.2 Psykososial utvikling hos barn**

Abraham Maslow viser til grunnleggende behov i barns utviklingsprosess. Tilfredstilles gjennom trygghet, tilhørighet og kjærlighet, anerkjennelse, ros og respekt, opplevelse av å forstå, utforske og tilegne seg viten.(Gardsjø.2008:28). Erik H. Eriksons grunnholdninger viser til hvordan barns utvikling finner sted i samspill med andre. Møtet mellom barnets behov og forutsetninger i omsorgsmiljøet avgjør om tyngden skal ligge på den positive eller negative siden(Bunkholdt.2002:69).

### **2.2.3 Barnevernsinstitusjoner**

I loven om barnevernstjenester er formålet med oppholdet å sikre barn og gi dem nødvendig hjelp og omsorg(Lovdata.no). I følge Bunkholdt og Sandbæk(2008:227)er et sentralt moment å legge til rette og gi omsorg som sikrer vekst og utvikling i trygge

omgivelser. De grunnleggende behovene skal ivaretas og man skal få hjelp og hverdagens krav skal bli lettere å mestre(Garsjø.2008:50).

### ***2.2.4 Helhetlig arbeidsmodell***

Arbeidsmodellen anvendes på individ, gruppe og samfunnsnivå. Den illustrerer ulike prosesser som er i et gjensidig påvirkningsforhold. Modellen inneholder kartlegging, analyse, mål, tiltak og evaluering. Ut fra dette kan ulike elementene spille inn på hva som vektlegges når modellen anvendes. Ethiske dilemma og juridiske vurderinger ligger til føring for arbeidet. Utarbeidelse av mål skal gjøres i samarbeid med mål (Fellesorganisasjonen, om vernepleieren.2008).

## **3.0 METODE**

### ***3.1 Litteraturstudie***

I følge Dalland(2007) viser metoden oss hvordan vi skal gå frem for å fremskaffe eller etterprøve kunnskap. Bacheloroppgaven er bygd opp og basert på litteraturstudie. Hovedsakelig har jeg anvendt søk i databaser og internett. Bibliotekets database BIBSYS og Iduun, samt søk på internett i forhold til forskningsrapporter og offentlige dokumenter. Litteratur er hentet fra allerede eksisterende referanselister som er relevant for oppgavens formål. Valg av litteraturstudie har kommet ut av begrenset arbeidstid. Jeg tro litteraturstudie vil gi aktuell informasjon til problemstillingene. Det er laget en fiktiv case som vil være med å sette teori og empiri opp mot problemstillingene.

Søkeord jeg har anvendt har vært følgende: Løsningsfokus(ert), barn(vern)(forskning) institusjon, psykososial utvikling – relasjon – mestring.

### ***3.2 Kildekritikk***

Dalland(2007:70) sier ” *kildekritikk innebærer å mene noe om i hvilke grad teori og forskningsresultater fra en sammenheng som lar seg overføre til vår egen problemstilling. Kildekritikken skal også vise du greier å forholde deg kritisk til det kildematerialet du*

*anvender i oppgaven*” Dette er noe jeg har forsøkt å være oppmerksom på gjennom min litteraturundersøkelsen.

Når det gjelder brukerundersøkelsene og forskningsrapporter, vil innhentet data vurderes å ha validitet og reliabilitet som gjenspeiler seg ut fra de fenomenene undersøkelsen legger vekt på. Feil og unøyaktigheter kan oppstå ved undersøkelser. Dalland(2007:48) viser til hvordan validitet og reliabilitet må være oppfylt. Det som måles, må ha relevans og være gyldig for det problemet som undersøkes, og eventuelle feilmarginer angis.

Muligheter for at det ligger annen teori eller litteraturbøker som er tilgjengelig som kan belyse LØFT metoden innen barnevernsinstitusjoner er mulig. Metoden kan være anvendt innen andre instanser uten at jeg har funnet kilder til dette.

Ut fra valgte kilder har jeg vært kritiske til kildematerialet jeg har anvendt, samt jeg har valgt å støtte meg til nyere forskning på gjeldende område. Redegjørelse av anvendt kilder er ført gjennom oppgaven og i referanseliste.

### ***3.3 Vitenskapsteori***

I min vitenskaplige tilnærming, legger jeg til grunn hermeneutikkens grunnholdninger. Aadland(2004:182) skriver hvordan hermeneutikken oppfattes, fortolkes og gir mening i konkrete uttrykk. For å benytte denne vitenskapsteorien må den som skal tolke og forstå, ha selvinnsikt til egen forforståelse, være selvkritisk og klargjøre egne verdier og holdninger i forhold til de ulike meningssammenhengene en vil være i. Et prinsipp i hermeneutikk vitenskapsteori, er hvor det vil være umulig å finne et korrekt fasitsvar(Aadland.2004:183).

### ***3.4 Forforståelse***

Ut fra mitt valgt av tema vil min forforståelse ligge til grunn for litteratur og rapporter som er anvendt i oppgaven. Min forforståelse og medbrakte forestilling farger de valg jeg gjør av litteratur og hvordan jeg anvender dette opp mot problemstillingene.

Mine tanker er hvordan løsningsfokuset tilnærming (LØFT) mellom den profesjonelle og barn i barnevernsinstitusjon kan være med å styrke samarbeid, mestring og kompetanseutvikling for barn og unges psykososiale utvikling. Barn som har opplevd

manglende omsorg i oppveksten, har rusproblematikk, ulik diagnostikk og adferdsvansker kan bli møtt med det de mestrer og får til, i stede for mangler, feil og fokus på uheldige valg.

Ut fra erfaringer finner jeg hvor viktig det vil være å se, lytte og møte de unge i hverdagen. Viktigheten av å være fleksibel på hvor og når samtaler finner sted. Hva og hvordan hendelser eller de ulike situasjoner ligger til føring for hva som bør og må tas opp og samtales om.

Mine erfaringer med barn og unge i institusjon, seier de mange ganger savner noen som virkelig vil både se og høre hvordan ting er fra deres ståsted. Samtidig som de trenger tid til å finne tryggheten og opparbeide tillit ovenfor personalet. Min referanse sier å legge til rette for å møte barna, opplever de lyst til å samtale og arbeide for å nå de ønskene og håpene de har for fremtiden.

Som en av institusjonens barn sa til meg ” *Du hører etter du og så er du litt sånn forsiktig når du svarer eller spør hvorfor jeg er så rastløs og sint. Du maser ikke. Det liker jeg. Blir liksom enklere da*” For meg ble dette en bekreftelse på hvor viktig det er ”å være tilstede”, ta seg tid, vise respekt og anerkjennelse for den andres vanskelige situasjon og lytte når barna forsøker å sette ord på tenker og føler. Kanskje LØFT er den metoden som kan være med å bidra til en mer målrettet prosess i å sette ord på opplevelser og hendelser?

Jeg både ser og har erfarer hvordan ”kjemi” mellom barna og personaler er forskjellig etter hvem som er på jobb, samt hvordan de unge blitt møtt og forstått. Hvor sentralt det er å bygge relasjon for å legge til rette for samarbeid og samhandling. For meg har det vært sentralt å legge vekt på hva barna kan og får til, samtidig som jeg vurderer det opp mot problematikk, situasjon, forutsetninger og oppvekstkriterier. Hvor viktig det er å sette de ulike sidene ved og rundt barnet opp mot hverandre og se det i sammenheng

Min forståelse av å fokusere på de løsningsorienterte mulighetene kan det være med å gi positive resultater, som igjen kan ha innvirkning på både selvbilde, egenfungering og utvikling. Det er muligens derfor jeg finner LØFT metoden spennende.

## 4.0 TEORI

Min teoretiske forankring er innhentet fra ulike teorier som skal belyses og gjenspeiles i oppgavens problemstillinger. I oppgaven legges det vekt på hvordan barn og unge i barnvernsinstitusjon kan få økt mestringskompetanse og redusert problemadferd i en relasjonsbyggende samhandling med personal ved anvendelse av løsningsfokusert tilnærming(LØFT). Jeg vurderer også om vernepleierens helhetlige arbeidsmodell kan kombinerer med den løsningsfokuserte tilnærmingens ulike metoder.

### ***4.1 Barns rettigheter og drift av barnevernsinstitusjon.***

En ubestridt verdi og et overordnet prinsipp i norsk lovgivning er hvor barns beste skal være retningsgivende for beslutninger som vedrører dem. Dette er nedfelt i Barneloven, Lov om barnevern, samt FNs barnekonvensjon(Bunkholdt og Sandbæk.2008:16)

I barnvernloven og tilhørende forskrifter er det nedfelt rettigheter for barn som bor i institusjon. Hvor personlig integritet, selvråderett, innflytelse på egen hverdag og frihet fra fysisk og psykisk tvang er sentralt.

I lovens § 5-9 heter det ” *Institusjoner skal drives slik at barna selv kan bestemme i personlige spørsmål og ha det samvær med andre som de ønsker, så langt dette er forenlig med barnets alder og modenhet, med formålet med oppholdet, og med institusjonens ansvar for driften, herunder ansvar for trygghet og trivsel(Lovdata.no).*

I NOVA rapport 3/2008 fremgår det hvor barneverns klienter kommer vesentlig dårligere ut på flere områder en andre. Et viktig barnevernspolitisk mål er å sikre utsatte barn og unge gode oppvekst- og levekår gjennom tiltak av høy kvalitet og rettsikkerhet(Bufdir.2010).

I følge Gardsjø(2008:28) viser det til å være ulike årsaker til at barn og unge får en institusjonstilværelse. De kan ha problemer som blir vanskelig å forene med å leve i en familie. En del ungdommer har falt ut av det sosiale aksepterte mønsteret eller klarer ikke å takle de krav som stilles. Andre kan ha adferdsproblemer av emosjonelle eller sosial karakter, og noen har foreldre som ikke klarer å ivareta barnet eller ungdommens behov.

## Institusjonstiltak

Gode institusjonstiltak hvor kjernen i miljøarbeid er mest kraftfulle, er øyeblikk-til-øyeblikk interaksjonen mellom personalet og barn/ungdom. Behov for en trygg og omsorgsbasert støtte, samt tilrettelegging for normalutvikling er sentrale element(Bufdir.2010).

Kompetansekrav til arbeidere i institusjonene er de samlede kunnskaper, ferdigheter, evner og holdninger gjør det mulig å utføre oppgaver.Fredheim(2009) viser til hvordan miljøterapi bygger på kommunikasjonsteoretisk eller løsningsfokusert tilnærming som gir barn og unge utviklingsmuligheter(Bufdir.2010).

## Brukerundersøkelser

Direktør Trommald i Bufdir påpeker forbedringsmuligheter som gjelder barnevernsinstitusjonen. *"Å spørre barna er den eneste måten å bli bedre på"*. Videre sier hun *"det handler om hvordan en forholder seg til barna, møter dem og arbeider for å bygge relasjoner. Brukermedvirkning for å fremme barn og unges opplevelse av oversikt og kontroll*(Bufdir.2011:3).

NOVA rapport (9/06:118) viser i en brukerundersøkelse hvor 436 ungdommer fra 114 institusjoner deltok, hvordan medbestemmelse på institusjonen handler om samspillet mellom ungdommene og de ansatte, og berører den emosjonelle siden ved relasjonen mellom ansatt og beboer. Tillitsvekkende relasjoner mellom de ansatte og de unge har betydning for i hvilken grad de unge aktivt deltar i deres eget daglige liv.

Informantenes beskrivelse av hva som er viktig for dem er nærhet og forståelse. Dette tyder på at følelsen av en personlig og unik kontakt er viktig for en god relasjon. (NOVA.9/06:100)

## Resultater fra brukerundersøkelsen i barnevernstiltak

Formålet med undersøkelsen har vært å gi barn og unge i statlige barnevernstiltak mulighet til å uttrykke sin tilfredshet med ulike deler av tilbudet de får(Bufdir.2011:4) Hvordan de opplever å ha innflytelse på egen situasjon, og hvordan de anser betydningen for at det skal skje en positiv utvikling i livet deres. Bufdir(2011:1ff) henviser til en skal være forsiktig

med å dra konklusjoner, ut fra at man ikke vet hvilke forutsetninger som ligger til grunn for besvarelsen.

### Påstander i undersøkelsen

Påstand 1 ” Alt i alt har jeg det bra her jeg bor nå”

Påstand 2 ”Jeg føler meg trygg her”

Påstand 3 ”Jeg stoler på de voksne her”

Påstand 4 ”Jeg føler de voksne stoler på meg”

Påstand 5 ” de voksne snakker på en måte jeg som jeg skjønner”

Påstand 6 ”De voksne er interessert i hvordan jeg har det”

Påstand 7 ” De voksne er lette å snakke med”

Påstand 8 ”Jeg kan snakke med voksne om ting jeg synes er vanskelig”(Bufdir.2011:ff).

Resultatene tyder på at institusjoner bør systematisere hvordan de kommuniserer med barna og ungdommene (Bufetat.2011:37). Barnevernsinstitusjonen kommer vesentlig dårlig ut. På basis av dette kan en si at ved å øke barn og unges forhold når det gjelder trygghet og omsorg(Bufetat.2011:70).

### Kvalitet i barnevernsinstitusjoner

BUFETAT arbeidsrapport ”*kvalitet i barnevernsinstitusjoner*” (2010) påpeker hvordan barnevernsinstitusjoner må legge til rette arbeid som påvirker mestringsevne, deltagelse og livskvaliteten for barn i institusjon(Bufdir2010:5).

Bufdir(2010:7) viser det også til hvordan ungdommer skal få gi uttrykk for sine meninger om hva de mener er viktig og hvordan de involveres i eget forandringsarbeid I institusjonen vil det være behov for kompetanse innen samtaleteknikker og motivasjonsarbeid som bidrar til forandring og forståelse for ungdommene og deres problemer(Bufdir.2010:68).

I forhold til miljøterapi(Larsen.2004) vil et utviklingspsykologisk perspektiv være opptatt av individuell utvikling mot personlighetsmessig integrasjon, større selvstendighet, samt sosiale og praktiske mestringsferdigheter(Bufdir.2010:46).

## ***4.2 Barns psykososiale utvikling***

### Sosialisering

Bunkholdt og Sandbæk(2008:49) viser til grunnleggende dekning av behov er avgjørende for utvikling og forandring gjennom oppveksten. Faktorer som oppdragelse og sosialisering, omsorg og beskyttelse bør være til stede. Gjennom erfaring skal man finne mening ut fra kjærlighet, respekt og aksept for ens egenart.

Erik H. Erikson sier barns behovsdekning vil legge grunnlag for identitet og personlighet i det sosiale miljøet (Bunkholdt.2000:192).

I følge Bunkholdt(2002:50) er det viktig at barn stimuleres til å øke sin kompetanse slik at de kan mestre de utfordringene og oppgavene de vil møte i løpet av sin oppvekst og senere i livet som ungdommer og voksne.

Når barn ikke utvikler seg som forventet eller utsettes for risiko, er faren for ikke å mestre viktige oppgaver tilstede. Dette kjennestenges ved barnet selv eller deres oppvekstmiljø. Barn betraktes som sårbare og avhengige av sine omgivelser. Ivarettatte omsorgsoppgaver vil kunne gi lykkelige, sunne og kompetente barn.(Klefbeck og Ogden.2005:16).

Barnet er avhengig av stabile, sensitive voksne som fører til forutsigbarhet og trygghet. Dette bidrar til en positiv holdning til andre og eget selvverd. Negativt samspill kan ta form i manglende tro på mestring, selvbilde og uhensiktige holdninger til normer og regler(Bunkholdt.2000:197).

Elder(1974) sier det er uvisst hvor mye belastning og motgang barn kan ta, før de utvikler rigide strategier for å overleve, eller taper kompetanse(Klefbeck og Ogden.2005:37). Havik mfl(2004:61) viser til en pågående samhandling mellom deltagere gir gjensidige bekreftelser på å være sett, elsket og kompetente. Bunkholdt(2002:70) påpeker hvordan stabilitet i omsorgen vil skape opplevelse av at verden er forutsigbar, noe som er viktige aspekt for trygghet.



## Selvbilde

Goffman sier mye av det vi kommuniserer med andre ikke handler om å løse en oppgave sammen, men fortelle den andre og dermed oss selv, hvem vi er. Vi presenterer vårt selvbilde. Vi må arbeide med å finne ut hvem vi er, for deretter å sette det sammen. Vårt selvbilde endres seg, men har en kjerne av egenskaper og erfaringer. Den er ikke statisk, men kommer som et resultat av samhandling med andre(Brodtkorb og Rukåsa.2001:81f)

Egenverdet og selvbildet dannes gjennom forventninger og forestillinger til seg selv, ut fra omsorgen de får og i samspill med andre deler av omgivelsene. Selvbildet kan variere ut fra situasjoner en står i og er sammensatt. Glede og tilfredshet om man mestrer noe eller negative erfaringer gjennom skuffelser og motgang som gjør en sårbar. Slike psykologiske situasjoner møter en mange ganger hos barn i barnevernet(Bunkholdt og Sandbæk.2008:56). Mennesker som har en slik situasjon blir preget av maktesløshet og manglende tiltro på seg selv(Bunkholdt.2002:163).

I følge Linde og Nordlund(2006:150) vil selvtillit virker inn på all sosial adferd. Det er for det første individets egen vurdering av ferdigheter som nærer selvbildet, i tillegg kommer betydningen av samspillet med andre. Betydningsfulle personer danner det sosiale speil hvor den enkelte kan hente impulser og utvikling seg.

Opplever omverdens likegyldighet eller negativt, kan det senke selvfølelsen slik at man passiveres og ikke makter å arbeide for å bedre livssituasjonen for seg selv(Bunkholdt.2002:163).

## Kommunikasjon

God kommunikasjon er å lytte med respekt, vise at man forstår, gi konkret informasjon og lage en ramme hvor man føler seg ivaretatt. Å sette ord på de følelser kan hjelpe vedkommende til å skape betingelser for mestring(Eide og Eide.2007:184).

Redusert evne til å kommunisere vil frata en person en grunnleggende mulighet til blant annet å påvirke sine omgivelser, og formidle og motta synspunkter fra andre(Gundersen og Maynahan.2006: 32).

Øvereide(2006) tar utgangspunkt i at barn har et grunnleggende behov for og evnen til å kommunisere om sine erfaringer. Det å la barn få uttrykke seg ovenfor de voksne som skal ta beslutninger som berører dem, kan frita barn fra følelsen av ansvar og skyld(Bunkholdt og Sandbæk.2008:77).

Faugner (1997)sier barn kan være vanskelige å forstå ut fra måten de kommuniserer på. For å komme i kontakt med barn som har opplevd traumer eller omsorgsvikt, er det nødvendig med åpenhet og hjelpe dem med å sette ord på opplevelser. Barn kan ha behov for å betro seg, og trenger da den voksnes tillit og forståelse (Embla nr1,1997. Fagblad for barnevernspedagoger).

### Kognitiv

Den kognitive utviklingen handler om utvikling av evner til å tenke, vurdere, løse problemer, det handler om rasjonelle prosesser(Bunkholdt.2002:107).

Bandura beskriver to måter informasjon blir bearbeidet på, nemlig gjennom forestilling og verbal representasjon. Den indre rekonstrueringen, forestillinger og verbal representasjoner, blir en guid for praktisering av adferd(Gundersen og Moynahan.2006:196).

Kognitiv adferdsterapi kan beskrives som behandling som søker å endre observerbar adferd gjennom det å lære å endre tanker og tankeprosesser på en åpen og aktiv måte(Snoken og Engedal.2006:49).

### Relasjon

Relasjon utvikles om man er personlig, deler opplevelser, tar vare på ”hellige øyeblikk” og tillater seg å bli involvert. Med evne til samhandling i form av hjelp, omsorg, deling vil prososial adferd henge sammen med evnen til selvregulering, som utvikles gjennom varierte følelser og effektive mestringsstrategier. (Linge og Nordlund.2006:170).

Å skape en åpen situasjon er et godt utgangspunkt for å etablere en relasjon, skape trygghet og starte en prosess med å identifisere et problem(Eide og Eide.256).

I relasjons innebærer det å ha et reflektert forhold til hvilken betydning konteksten har for samhandlingen, å kjenne seg selv, å kunne leve seg inn i hvordan andre mennesker opplever verden, og kunne legge til rette for fruktbare relasjoner og samspill.(Røknes og Hanssen.2002:39).

### Emosjonelle

I følge Bunkholdt(2000) er emosjonelle reaksjoner hensiktsmessig. Emosjoner er sammensatt og består av fysiologisk -, uttrykks- og opplevelseskomponenter. Kjennetegn ved de medfødte fysiologiske er å vise glede, sinne og overraskelse. Tillæring av uttrykk tar barna til seg i samspill med andre, hvor de gradvis tilegner seg både evnen til og ønsker om å uttrykke følelser ved imitasjon og modellæring, etter hvert gjelder forståelse av egne følelser som seg selv eller i sosiale relasjoner. Skam, skyld og misunnelse kan vise barn tar andres perspektiv.

Eide og Eide(2007:183) sier å slippe følelser til, deler sine tanker og reaksjoner vil bidra til å lette det emosjonelle trykket. Bredeland mfl(2003)understreker at de som har tro på egne muligheter på mestring klarer seg bedre(Hutchinson.2009:101).

Gjennom språk kan barna beskrive både årsak og virkning av følelser. Gjennom denne reguleringen vil barna oppleve å bli bedre likt og ha færre adferdsvansker. Sentral er det å regulere følelser. Denne evnen betyr mye for barns utvikling av sosiale relasjoner til jevnaldrende og voksne(Bunkholdt.2000:225ff).

Det å stadig tenke på det som er vanskelig og problematisk, undertrykkelse tanker og følelser over lengre tid, vil være en belastning. Det tapper energi samtidig som det gir mindre rom for å bearbeide tanker og følelser(Eide og Eide.2007:184).

### Mestring

I følge psykiater Whites mestringsteori vil barn som erfarer å lykkes, styrke deres identitet og selvfølelse. Mestring skjer på ulike nivå. Det kan være fysiske, psykiske og sosiale sidene ved og rundt barnet. Med mestring menes det hvordan individet kan regulere følelser og tanker, adferd, miljøet og de fysiologiske forhold(Kvalem og Wichstrøm.2007:98).

Linde og Nordlund(2006:152) sier mestring gir selvtillit og er et grunnlag for videreutvikling av sosial kompetanse. Bunkholdt(2002:20) viser til at mennesker har behov for å mestre, og ha kontroll over viktige deler av sin tilværelse. Økt mestring bygger på et samvirke av emosjonell nærhet og kompetanse, faktorer som begge er med på å bygge opp selvfølelsen(Snoek og Engedal2006:43).

Mestringstillit betegnelse på den tilliten man har til sin egen evne. Tro på at egne ressurser er tilstrekkelig til å stoppe uønsket adferd og erstatte den med ønskede handlinger(Brumoen, Halgeir.2000:76).

Elder(1974) sier det er uvisst hvor mye belastning og motgang barn kan ta, før de utvikler rigide strategier for å overleve, eller taper kompetanse(Klefbech og Ogden.2005:37).

### Samhandling

I følge Gundersen og Moynahan(2006:87) karakteriseres samspillet mellom to personer, er opplevelsen av forholdet er likeverdig. Et av de viktigste aspektene vil være den følelsen en sitter med og være kilde til et positivt utbytte i samhandlingen

Bunkholdt(2002:70) skriver hvis samspillet med de viktige andre har kvalitet utvikler barnet en trygg forvissing, både på følelses- og tankeplan, om sitt eget verd.

Hvis samspillene mellom barn og voksne er av dårlig kvalitet, vil barnet utvikle en grunnleggende misstillit. Selvoppfatningen blir lav, og tilliten til andre omsorg er liten. Negativ samspill i utviklingen kan ta form av manglende tiltro til egenverd og mestring, og u hensiktlige holdninger til normer og regler(Bunkholdt.2000:201).

### Adferd

Gundersen og Moynahan(2006:36)sier det er viktig at vi etablerer en kultur der vi bekrefter hver enkelts adferd gjennom anerkjennelse.

Problemadferd henger ofte sammen med et svakt eller dårlig selvbilde. I relasjon vil kvaliteter som varme, empati og ekthet være viktigste. Travelhet og kontroll virker negativt og hindrer hovedpersonen i å formidle sine opplevelser. Erkjennelsen er viktig i omsorgsarbeid, hvor vi ikke bare ser adferden personen viser, men at vi er engasjert i vedkommende som person og menneske(Eknes.2000:227).

### ***4.3 Løsningsfokusert tilnærming(LØFT)***

#### Historikk

Tankegodset og metodikken i LØFT er hentet fra den amerikanske familierapi tradisjonen, solution focused therapy Insoo Kim Berg og Steven de Shazer ved Brief family Therapy Center, Milwaukee, USA, utviklet metoden løsningsfokusert psykoterapi på 1980 tallet(Langslet.2000:19).

I Norge er Gro Jonshrud Langslet mest kjent for hvordan anvendelsen av LØFT som arbeidsmetode anvendes. Langset arbeidet tidligere som familierapeut da hun ble kjent med familierapimetoden solution focused therapy.

Hennes kjennskap og intervensjon med LØFT innen familierapi ga henne erfaring i hvordan løsningsfokusert tilnærming(LØFT) ga oppløftende og raske resultater etter en til tre samtaler. Hun refererer til hvordan hun forlot problemorienterte spørsmålsstillinger og bevist anvendte LØFT metodens spørsmål, antagelser og nøkkelord i sin tilnærming(Langslet.2000:19).

*”Språk skaper mening, oppfatninger og opplevelser for hvem vi blir, og hvordan vi ser på oss selv”* Tanken er at vi har et moralsk ansvar for å beskrive og forholde oss til mennesker på en måte som kan styrke dem, og bidra til å skape vekst og utvikling(Langslet.2002:34f)

#### Antagelse, spørsmål og nøkkelord

Forskjellen mellom LØFT og tradisjonell tilnærming til problemløsning er antagelsen om at man ikke trenger å vite om forstå problemene for å finne en løsning. Man trenger ikke vite årsaken bak(Haaland.2005:46).

”Ved å snakke om hva som kjennetegner løsningsfremmende handlinger, antas det at man lettere oppnår det man ønsker en ved å snakke om problemene” Langslet(2002:25).

Løsningsforkusert tilnærming har til hensikt å arbeide med forandringer og problemløsning Den består av en rekke grunnleggende antagelser, kloke grep og et sett standardiserte spørsmål (Langslet.2000:22).

### Antagelser.

✓ *Det vi tror på, påvirker hva vi leter etter og snakker om.*

Våre antagelser virker inn på hvilke aspekter ved tilværelsen vi fester oss ved, og hvilke vi ignorerer(Langslet.2000:22) Hva vi tror og antar, formes ut fra språket som benyttes, og legger til føring for hvordan vi beskriver og omtaler det vi ser og hører.

Aadland(2004:184) sier det er de forutsetningene vi bringer med oss, selve forforståelsen, som avgjør om vi finner en mening i en handling. Antagelser i ulike sammenhenger er det nødvendig å reflektere over(Aadland.2004:187).

✓ *Det finnes problem og ikke- problem*

Innen LØFT tenker en det finnes et *både – og*: det som fungerer og det som ikke fungerer. Et slikt perspektiv gir oss et valg, hvor en leter etter det som fungerer, og lar det som betegnes som problemer ligge i bakgrunnen. LØFT impliserer det er nyttig å fokusere på det som virker en det som ikke virker. Ved å snakke om det som virker som løsningsfremmende handling, antas det at man lettere oppnår det man ønsker, hvorpå problemer løses raskere(Langslet.2000:24f) Haaland.2005:47) viser til hvordan Insoo Kim Bergs antagelser legger også vekt på å ha fokus på løsningsforebygging, ikke problemløsning.

✓ *Du trenger ikke forstå problemet for å løse det - finn heller nøkkelen til løsning.*

Løsningsfokusert tilnærming bryter den tradisjonelle kartleggingstradisjonen. Hvor det har vært ansett som nødvendig å kartlegge for å finne frem til problemadferd innen alt utviklingsarbeid. Tankegangen med LØFT er hvor en ikke må vite noe om problemene for å løse dem, men søke etter et løsningsmønster(Langslet:2000:25f)

Hvor fokuset er rettet mot:

Kjennetegn ved situasjoner hvor problemene er løst.

Hva partene ønsker av endringer.

Hva partene allerede har satt i gang av endringer(Langslet.2000:27)

✓ *Adferd som gis oppmerksomhet, gjentar seg*

Ved kartlegging og oppmerksomhet på problemadferd kan man oppleve adferden blir forsterket, i stede for å løse den. Velger man å fokusere på det man ser som positivt, vil man kunne etter hver etter se den positive adferden kommer til uttrykk oftere(Langslet.2000:29) Halland(2005:48) sier om den profesjonelle blir en samarbeidspartner ved å bringe frem det som virker, og forsterker mulighetene for å gjøre mer av det som virker i fremtiden.

✓ *Språk skaper virkeligheter*

Språk har betydning for oppfattelse, fortolkninger og handlinger. Møter man mennesker med positive forventninger, omtaler endringer og gir positiv oppmerksomhet, vil endringsfremmende adferdshandlinger tre frem og gi større sannsynlighet for at adferden gjentar seg(Langslet.2000:33)

Hypotetiske spørsmål

Aktørene blir bedt om å skissere hvordan en fremtid uten problemer ser ut. Der målene er nådd og problemene løst. Spørsmålene bidrar til å skape en konkret forestillinger og detaljerte beskrivelser om hvordan en ønsket fremtid ser ut(Langslet.2000:45). Når ”klient” selv har utarbeidet en endringsplan og belønnes for små skritt, er sjansen større for å lykkes(Haaland.2005:49).

Unntaksspørsmål

Aktørene blir bedt å utforske situasjoner hvor problemer var mindre eller borte, og hva som var annerledes da. Parallelt med dette søkes det hele tiden etter å få vite hvordan det kunne ha seg at man lyktes med å opptre løsningsfremmende i akkurat de situasjonene og periodene. Om ens adferd i situasjoner uten problemer er tydeliggjort, stilles spørsmål om

hvorvidt mer av slik handling vil føre til at partene får det er slik man ønsker (Langslet.2002:47).

### Skalaspørsmål

For at aktøren skal ha mulighet til å evaluere egen endring og holde fokus, er skalerings spørsmål innført i LØFT. Halland(2005:50) viser til hvordan skalerings spørsmål anvendes og synliggjøres gjennom tall. Hvor er man i forhold til ønsket mål på skalaen. På en skala fra 0-10, hvor 0 står for den situasjonen som kom av problemet, og 10 står for en situasjon hvor alle problemene(mål) er løst.

Spørsmålstillinger som følger etter hvor en plasserer problemet på skalaen viser hvor ”stort/vanskelig” problemet er. Spørsmålstillinger kan være: Hvorfor plasserer du deg på det tallet du valgte, og ikke lavere? Hvor på skalaen må du være for at du skal synes problemet er løst? Hva vil være tegn på ”godt nok”? Hva er annerledes da? Hvem gjorde hva forskjellig? (Langslet.2002:47).

### Mestringsspørsmål

Mennesker som har vært utsatt for store belastninger og overveldes av fortvilelse og oppgitthet kan finne de ovenfornevnte spørsmålsstillingene vanskelig å svare på. Ved anvendelse av mestringsspørsmål kan en være med å skape større håp og optimisme for den involverte.

Spørsmål som gir positiv effekt og åpne for nye løsninger kan være ” *Når situasjonen er så håpløs, hvordan klarer du å komme deg gjennom dagen? Hvordan vet du hva som er lurt å gjøre for å komme det gjennom dagen? Hvor fikk du ideen fra? Hva fortalte deg at akkurat det var lurt å gjøre akkurat slik? La noen merke til at du greide akkurat det?*(Langslet.2000:48).

### Nøkkelord

Nøkkelord kommer som ofte til uttrykk tidlig i en LØFT samtale, og dukker opp med jevne mellomrom. Nøkkelordene ligger oftest til menneskers viktigste ønsker, verdier, kvaliteter og klokskap, og ved å fange opp og notere med disse nøklene, vil de ofte være kimen til løsning(Langslet2000:49).



### Kloke grep

Langslet (2002:19) viser til en annen sentral ide ved LØFT, er hvor hovedanliggende er å belyse ønsket fremtid og kloke grep på vegen dit. Dess mer detaljert man skisserer sine ønsker og håp for fremtiden, desto klarere seg man for seg hva det innebærer å leve ut og oppnå løsninger.

Kjennetegn ved gode mål er hvor små mål er oppnådd innen kort tid. Realistiske og lar seg oppfylle. Konkrete mål som lar seg observere. Viktige mål for de involverte. Målene skal også la seg beskrive relasjon ved at andre gir tilbakemeldinger på adferdsendring. Nærvær av ønskede handlinger og ikke fravær av den. Begynnelsen av å ta de første skrittene mot ønsket endring, og prosesser som visere seg over tid der handlinger og målene er nådd(Langslet.2000:39ff).

Haaland(2005:9) viser til om man lytter med fokusert oppmerksomhet, tålmodighet og nysgjerrighet, vil kunne gi grobunn for utvikling av muligheter og skape engasjement i møtet med den andre.

## ***4.4 Vernepleieren og helhetlige arbeidsmodell***

### Vernepleieren

Det overordnede målet for helse- og sosialutdanningen er å utdanne reflekterte yrkesutøvere som setter menneske i sentrum. Utvikle et helhetlig menneskesyn, vise respekt for mennesket integritet og rettigheter og ivareta brukernes autonomi og rett til medbestemmelse(Utdanning - og forskningsdepartementet.2005:3). Sentralt for vernepleieren er også refleksjon og selvrefleksjon i yrkesutøvelsen(Huchinson.2009:60).

Vernepleierens skal være kvalifisert til å utføre miljøarbeid, habiliterings- og rehabiliteringsarbeid sammen med mennesker med fysiske, psykiske og /eller sosiale funksjonsvansker som ønsker og har bruk for slike tjenester(Utdannings – og forskningsdepartementet.2005:4). Vernepleieren har sosialfaglig, pedagogiske og helsefaglig kompetanse(Huchinson.2009:61).

I Fellesorganisasjonens profil(FO) beskrives hvordan vernepleieren tar utgangspunkt i den enkeltes ressurser i dens arbeid med å tilrettelegge for utvikling, forebygging og fremme økt livskvalitet. Vernepleieren arbeider i direkte kontakt med mennesker som trenger hjelp og støtte til å takle hverdagens utfordringer.

Arbeidet handler derfor om å skape og vedlikeholde relasjoner, gi tilpasset hjelp og møte behovet i situasjoner. En skal ta både miljøets tilrettelegging og personers individuelle forutsetninger, ønsker og interesser i betraktning(Hutchinson.2009.58f)

Vernepleieren er ressursorientert i sin tilnærming. Hvor en søker etter og identifiserer styrker i omgivelsene og hos personene selv som kan settes i spill for å øke muligheter for og graden av deltagelse. Direkte kommunikasjon og samarbeid med den det gjelder, er slik ressursorientering(Huchinson.2009:63).

### Helhetlige arbeidsmodell

Vernepleierens yrkesutøvelse og anvendelse av den helhetlige arbeidsmodellen gir et arbeidsredskap som sikrer systematisk og målrettet dokumentasjon på sammenhenger mellom ulike utfordringer og løsningsforslag. Arbeidsmodellen består av behovskartlegging, analyse, tiltak og evaluering som skal kvalitetssikre utarbeidede løsningsforslag for hver enkeltes brukers individuelle behov og ønsker.

I Fellesorganisasjonen (om vernepleieren.2008:13f) beskrives den helhetlige arbeidsmodellens prosess, hvordan behovskartlegging og analytiske ferdigheter bygger på teoretisk kunnskap, og kunnskap om den man arbeider med. Analytiske ferdigheter er vesentlig i samhandlingssituasjoner og for å planlegge, og gjennomføre endringsarbeid.

### Arbeidsmodellens faser

*Kartlegging:* nødvendig for innhenting av relevante opplysninger for å kunne foreta en helhetlig vurdering av situasjonen til den enkelte

*Analyse:* utarbeides på bakgrunn av innhentet data fra relevant teori, forskning og litteratur på området, samt erfaringsbasert kunnskap fra den aktuelle situasjonen i samarbeid med den enkelte.

*Målvalg:* med resultat fra analyse og utgangspunkt i tjenestemottakers ønsker, formuleres mål. Det er alltid et mål å ha god livskvalitet.

*Tiltaksarbeid:* deles inn i metodevalg, planlegging og gjennomføring.

*Evaluering:* Knyttes opp mot måloppnåelse og prosessforeløp, rammeressurser og metoder man har til disposisjon. Viktig i evaluering er et blikk for den prosess man har vært gjennom, ikke bare resultat(Fellesorganisasjonen, FO, om vernepleieryrket.2008).

Til grunn i samtlige faser ved arbeidsmodellen og dokumentasjon skal det foreligge etiske, juridiske og omsorgspolitiske vurderinger som kvalitetssikring på utarbeidede løsningsmål. Dette vil ligge til føring om det gjelder enkeltindivid, gruppe eller på samfunnsnivå(FO, om vernepleieryrket.2008:13ff).

## **5.0 DRØFTING**

I drøftingsdelen vil jeg anvende innhentet teori og problemstillinger opp mot en fiktiv case. Fremstillingen vil være forenklet, og sentrale som sider som oppvekstkår, mangfoldet av ulike problematikk og eventuelle diagnoser er ikke tatt med i den forstand det ville ha hatt i virkeligheten. Fokuset er rettet mot problemstillingen som skal belyses og hvordan scenarier kan utspille seg mellom ansatt og ene ungdom.

### **5.1 Case**

*Svanen ungdomshjem har 10 ungdommer i alderen 13 – 18 år som bor i institusjonen. De er plassert ut fra ulike plasseringshjemmer innen Lov om barnevern, og har med seg ulike problematikk. Ved ungdomshjemmet er det 34 ansatte, som består av sosionomer, barnevernspedagoger, vernepleiere og ufaglærte, samt avdelingsleder og driftsleder.*

*Even er 15 år har bodd ved hjemmet i 7 måneder. Han har diagnosen ADHD, som kjennetegnes ved hyperaktivitet, konsentrasjonsvansker og impulsivitet. Oppveksten har vært preget av omsorgsvikt. Han kan være utrygg i ulike situasjoner og viser ved flere anledninger sinne og problemadferd.*

*Han kommer ofte opp i uheldige situasjoner som innbefatter nasking, hiver seg på mobbesituasjoner, slåsskamper og bryter hjemmets regler og struktur. Samtidig er Even en*

*gutt som er søkende etter oppmerksomhet, og ønsker å være godt likt av de andre ungdommene og personalet.*

*Even er den eneste av institusjonens beboere som ikke er på besøk hjem til foreldrene. Dette er noe Even fikk beskjed om for 2 måneder siden.*

*Even har nettopp blitt tatt for butikktveri sammen med to skolekompiser. Personalet ønsker å ha en samtale med Even for å få tak i hva som ligger til grunn for at han tross lovnader om å slutte med dette, fortsetter med nasking og stjeling.*

*På avdelingsmøte blir situasjon tatt opp. Personalet har ulike meninger om hvordan de skal gå frem for å få Even til både å samtale med dem, og hva følgende av hendelsen skal bli. Samtidig ser de hvor lett påvirkelig Even er, og hvordan han selv legger opp til ulike hendelser for å få oppmerksomhet og bli inkludert.*

*Flere av personalet sier en burde trekke inn både datamaskinen og frata han ukepengene. Noen sier seg enig i at datamaskinen kan inndras med tanke på at det er gjennom den Even får kontakt med kompiser, men mener en skal snakke med Even først. Ukepengene mener dem er hans.*

*Dem snakket litt om den gangen Even hadde sagt fra at kompiserne ville ha han med på innbrudd på skolen. De samtaler om hvordan Even blir stilt ovenfor vanskelige valg. Kompiser som drar han med, ønsket om å bli inkludert og forståelsen om hva som er rett og galt ble nevnt.*

*Hege, som er nyansatt vernepleier mener samtale vil være den beste løsningen. Hun sier en må ta hensyn til alle sider som befatter Even, men ønsker helst personal hører på hva Even sier om gjeldende situasjon før noe blir bestemt. Det blir avtalt at Hege skal ta opp situasjon med Even neste dag. Hege vil anvende LØFT metoden, og se om hun kan få en åpen og reflekterende samtale med Even.*

## **5.2 Kan løsningsfokusert tilnærming implementeres for å gi økt mestringskompetanse ovenfor barn og unge i institusjon?**

Langslet(2000:22) viser til hvordan løsningsfokusert tilnærming har til hensikt å arbeide med forandringer og problemløsninger. Ved anvendelsen av LØFT metodens antagelser vil det ha innvirkning på hvordan vi velger å møte ulike situasjoner og hendelser. "Det vi tror på, påvirker hva vi leter etter", våre antagelser virker inn på de aspekter i tilværelsen vi fester oss ved, og hvilke vi ignorerer(Langset.2000:22) Dette gjenspeiles i casen, der personalet sier Even tross lovnader fortsetter med nasking og stjeling.

Hege fester seg ved dette og tenker det vil kunne være mulig å se dette fra en annen innfallsvinkel. Aadland(2004:184)sier det er de forutsetningene vi bringer med oss, selve

forforståelsen, som avgjør om vi finner en mening i en handling. Hege har festet seg ved den gangen Even ikke ble med på innbrudd.

Hege kjenner til deler av Evens oppveksthistorie, hvor han kommer fra et hjem hvor omsorgsbehovet ikke har gitt han de dekningsbehovene som vil være viktig i en utviklingsprosess. Her finner vi igjen i teorien hvor Bunkholdt og Sandbæk(2008:49) sier dekning av behov er avgjørende for utvikling og forandring gjennom oppveksten. Klefbeck og Ogden(2005:16) viser til når barn ikke utvikler seg som forventet eller er utsatt for risiko, er faren for å ikke mestre tilstede.

Med dette i minne, og den gangen han ikke ble med på innbrudd, ønsker Hege å finne frem til hva som gjorde at Even mestret ” å stå imot” da kompisene vil ha han med på innbrudd, samt hva som var annerledes da.

I møtet med Even spør Hege om hvordan han trives ved Svanen ungdomshjem.

Even: ”*Alt i alt har jeg det bra her jeg bor nå*” Rart at du spør, det er det lenge siden noen har gjort. Som regel er dere opptatt av andre ting. Enkelte er bare opptatt av at vi skal følge alle regler og slik. Gjør ditt, gjør datt. De tror det er bare å gjøre ting, det er ikke så enkelt alltid. Hadde vært lettere om dere faktisk hadde kunnet sett og forstått hvorfor ting er vanskelig. Det er helt håpløst inn i mellom. Det er jo ingen som faktisk ser meg.

I disse uttalelsene legges det til rette for Hege å anvende mestringsspørsmål ovenfor Even.  
”*Når situasjonen er så håpløs, hvordan klarer du å komme deg gjennom dagen?*”

Her viser Langslet(2000:48) til hvordan mennesker som har opplevd belastninger kan overveldes av fortvilelse og oppgitthet, og hvor mestringsspørsmål kan være med å skape håp. Eide og Eide(2007:184) sier ved å lytte med respekt, legger en rammen for å ivareta og skape betingelser for mestring. Dette finner vi også igjen hos Fauner(1997) som mener det er viktig at barn i institusjon å betro seg, og trenger da den voksnes tillit og forståelse(EMBLA nr 1. 1997).

Hege tenker Even vil ha behov for støtte og trygget, noe som vil gi han tro på at hun vil være der for han. Det vil kunne gi grobunn for et samspill som vil bygge på gjensidig tillit og forståelse. Gundersen og Moynahan(2006:87) mener dette vil påvirke samspillet og

oppleves som positivt. Når barnet blir møtt av sensitive voksne vil det også føre til trygghet og forutsigbarhet, og bidra til et positivt selvbilde(Bunholdt.2000:197). Om man lytter med fokusert oppmerksomhet, tålmodighet og nyskjerrighet, vil det gi grobunn for utvikling av muligheter og skape engasjement i møtet med andre(Haaland.2005:9)

Even: Det er egentlig trygt å være her da, når dere har tid til meg liksom. Det er vel egentlig flere som har litt tid til meg, og så gjør vi hyggelige ting sammen.

Ved å stille mestringsspørsmål, har Hege fått Even til å reflektere over hva som er håpløst eller vanskelig, og kommer frem til at det egentlig er en del bra med å være på hjemmet, selv om han føler han ikke alltid blir sett. Han finner positive situasjoner der han har opplevd å bli møtt og gjort hyggelige ting i samhandling med andre. Bunholdt(2002:70) sier samspill med viktige andre som har kvalitet, vil det gi trygghet og påvirke både tanker og følelser. Langslet(2000:48) på sin side, sier anvendelse av mestringsspørsmål kan være med å skape større håp og optimisme.

Even: Det var litt dumt at jeg ble med på tyveriet på butikken, skulle ønske jeg ikke gjorde det.

Her åpner Even selv opp for det Langslet(2000:49) beskriver som nøkkelord. Hun viser til hvordan nøkkelord ofte er kime til løsning og bygger på menneskers viktigste ønsker, verdier, kvaliteter og klokskap. Hege spinner videre på denne setningen, *dumt å være med.*

Hun stiller Even et hypotetisk spørsmål om hvordan han tror ting hadde vært om han ikke hadde blitt med på dette. Hun ber Even forestille en fremtid der han mestrer å si nei til slike hendelser, og hvordan han ser for seg en hverdag uten slike problemer. Her hjelper hun Even til å finne løsninger, og muligheter til endring i fremtiden.

Langslet(2000:33)henviser til hvordan skissert fremtid med konkrete forestillinger og detaljert beskrivelse formes for en ønsket fremtid.

Even sier det ville ha vært fint å kunne snakke med personalet. Han hadde kunnet tenkt seg en fast samtale med personalet hver dag. Da kan de hjelpe meg til å si nei, når det er noe jeg ikke har lyst å være med på. Da greier jeg å nå det målet. Her ser vi Even legger føring og setter ord på hva han ønsker for fremtiden, der han greier å si nei. Haaland (2005:45)

viser til når man selv er med på å utforme en endringsplan og belønnes med små skritt, er sjansen større for å lykkes.

Dette er noe som appellerer til selvfølelsen og selvbildet til den som mestrer ulike utfordringer. Bunkholdt og Sandbæk(2008:56)viser til hvordan egne forventninger og forestillinger påvirker selvbildet og vil gi glede og tilfredshet om man mestrer ulike situasjoner. Samtidig ivaretar Hege kjernen i miljøarbeid, gjennom å la Even sette ord på og forestille seg en ønsket fremtiden. Dette er gode institusjonstiltak som ivaretar øyeblikk- til øyeblikk interaksjonen mellom personal og ungdommen, og som dekker behov for en trygg og omsorgsbasert hverdag i institusjon(Bufdir.2010).

Det legges til rette for en tillitsvekkende relasjon mellom personalet og ungdommen som vil ha betydning i forhold til hvilken grad ungdommen tar del i eget daglige liv.(NOVA.9/06:100).

Hege går litt tilbake og spør Even hva som lå til grunn den gangen han sa fra til personalet om innbruddet. *"Hva var annerledes den gangen?"* Hensikten med denne spørsmålsformuleringen er å utforske og finne unntak for hva som gjorde at han fant en løsning i akkurat den situasjonen.

Langslet.2000:47) viser til hvordan unntaksspørsmål hjelper aktørene selv å utforske situasjonen hvor problemet var mindre eller borte, og hva som var annerledes da. Parallelt med dette søkes det hele tiden etter å få vite hvordan man lyktes med å opptre løsningsfremmende i akkurat den situasjonen.

Even: Jo... akkurat den dagen hadde jeg greid alle de oppgavene som hører til på full måloppnåelse på dagsskjema, og fikk ros for det, og så hadde jeg og Helene en kjempefin samtale om at nå nærmet jeg meg full pott i forhold til poeng. Når jeg har nådd det, skal vi restaurant og så på kino.

Det første Hege legges seg på minnet er hvor Even sier han greide alle oppgavene som førte til måloppnåelse. Han mestrer å fullføre dagens gjøremål og var tilfreds med å bli belønnet, og at det ble bemerket. Her finner vi det Linde og Nordlund(2006:152)sier om at

mestring gir selvtillit. Når vi også ser Even har fått positive bemerkninger legges det også grunnlag for å ville mestrer oppgaver i fremtiden(Bunkholdt.2002:50).

Å gi tilbakemeldinger på mestring og positive handlinger vil påvirke selvtilliten. Konkrete informasjon på hva man mestrer vil legge en ramme der man føler seg ivaretatt(Eide og Eide.2007:184) Positive tilbakemeldinger gir selvtillit, som påvirker den sosiale adferden og gir næring til selvbildet og egne ferdigheter(Linde og Nordlund.2006:150)

Hege har fått en del grunnleggende informasjon på hvordan Even har opplevd situasjonen der han ble med på butikkyveriet, og hvorfor han ikke greide å si nei. Hvor han har følt ingen har sett, forstått eller hatt tid til å snakke med han. Dette har han opplevd som vanskelig.

Ved anvendelse av mestringsspørsmål finner Even situasjoner der han har følt han har blitt møtt og som har vært positivt. Hege har fått han til å reflektere over situasjoner som har funnet sted og har gitt han håp og et positivt bilde det ting har fungert godt. Even selv åpner for det Langset(2000:49) kaller nøkkelord ved å si det var dumt å bli med på tyveriet og at han mener det vil hjelpe han å snakke med personale så han ikke blir med på dette mer.

Hege så muligheten til å gå tilbake til den gangen han snakket med personalet, og ikke ble med på innbrudd. Ved å spørre hva som var annerledes den gangen, foreller Even han hadde mestrer oppgaver og hadde hatt en fin samtale om fremtidige belønning. Dette medvirkende til å øke ønsket om å mestre oppgaver, få ros og anerkjennelse, samt gi grobunn for vekt og utvikling av egen mestringskompetanse og økt selvbilde.

Langslet(2000:47) sier om man greier å opptre løsningsfremmende i en slik situasjon, og blir spurt om en ønsker mer av denne handlingen hvor problemer er fraværende de gangen man lykkes, vil slike handlinger føre til det man ønsker av endring.

Hege har kommet frem til en felles forståelse sammen med Even, om hvorfor dem ulike hendelsen finner sted. Dette har hun gjort uten å legge press på Even eller sagt noe om inndragelse av datamaskin eller ukepenger, men ved å la Even selv sette ord og tanker på hva og hvorfor ulike hendelsene har funnet sted.



Nå som Hege har dannet seg et bilde på hvordan dette har opplevdes for Even, og Even er positiv ovenfor møtet, spør hun og han har noen ønsker eller mål han for å endre de uheldige situasjonene har kommet opp i, nå i nærmeste fremtid.

Dette er de *kloke grep* Langslet(2000:39ff) refererer til. Hun sier jo klarere en greier å belyse en ønsket fremtid, og lage konkrete mål, dess klarere ser man for seg man for seg hva det innebærer å leve ut og oppnå løsninger.

Even: Jo, nå som jeg selv ser hva jeg vil og har fått fortalt deg hva som har vært så vanskelig, vil jeg ønsker aller helst å ha en samtale hver dag, så jeg kan snakke om det som er vanskelig eller om jeg holder på å gjøre noe som gjør at jeg kommer opp i problemer.

Hege og Even blir enige om at det skal settes opp et møte hver dag den neste uken, for å se om det er med å hjelpe Even å holde seg til det han selv har skissert som ønskede fremtidsmål. (Langslet.2000:39ff)sier kjennetegn ved gode mål, er når små mål er oppnådd etter kort tid. De skal videre være realistiske og la seg oppfylle. Målene skal la seg beskrive og i relasjon ved at andre skal kunne gi tilbakemeldinger på endring.

Når uke har gått, setter Even og Hege seg ned og samtaler om hvordan Even har opplevd den siste uken. Even er fornøyd. Han føler seg tryggere på personalt og snakker mer åpent om det som kan være vanskelig eller utfordrende. Tilbakemeldinger han har fått fra personalet og flere ungdommer, gir han selvtillit på at han mestrer de oppgavene som skal gjøres og han er tryggere på å si nei eller finne på unnskyldninger om det er noe han ikke har lyst å være med på.

Han ser også muligheten for å få måloppnåelse igjen snart, og da skal han på hyttetur sammen med bestekompisen og en av de ansatte. Det er ikke riktig alle av de ansatte han har helt tillit til og tør å samtale med, men det har blitt lettere synes han.

Nå er det mange som ser hva jeg greier sier han. Even ønsker å fortsette med de daglige samtaler med personalet en stund til. Even sier han ønsker å komme bort fra problemene som fører til bråk på hjemmet og slutte med mobbing.

### **5.3 Kan løsningsfokusert tilnærming bidra til reduksjon av problemadferd?**

*Ved å snakke om hva som kjennetegner løsningsfremmende handlinger, antas det at man lettere oppnår det man ønsker en ved å snakke om problemene” Langslet(2002:25)”*

Vi følger Hege og Even videre i prosessen de har begynt på. Even ønsker nye mål som han skal nå. Det første målet de samtaler om er hvor Even ønsker å få bort uønsket adferd som får han opp i problemer. Hege anvender LØFT metodens *Skalaspørsmål* for at Even skal kunne gi uttrykk for hvor vanskelig adferdsproblemene er.

Halland(2005:50) viser til hvordan skalerings spørsmål synliggjøres gjennom tall. Dette gjøres ved å plassere seg på et tall mellom 0 – og 10, hvor 0 står for den situasjonen som kom av problemet.

Even: Når jeg er lei meg eller skuffet over noe, kommer disse adferdsproblemene. Så blir det til at jeg lar det gå utover andre. Jeg greier liksom ikke å stoppe.

Hege spør hvor han vil plassere seg på en skala mellom 0 og 10, der 10 står for en situasjon som er løst. Even plasserer seg på 6. Hege spør hvorfor han valgte det tallet og ikke lavere? Even sier han har hatt det vanskelig i det siste. Hvor han har lyst hjem til mor på besøk, men det lar seg ikke gjøre. Alle andre får lov hjem, men ikke jeg. Det er derfor jeg blir så sint.

Eknes(2000:227) sier problemadferd ofte henger sammen med et svakt eller dårlig selvbilde. Dette kjennetegnes ved barnet selv eller deres omsorgsmiljø. Barn betraktes som sårbare og avhengige av sine omgivelser(Klefbeck og Ogend.2005:16)Hege kjenner til deler av Evens oppvekst og vet han ikke har blitt fulgt opp av foreldrene. Både Hege og Even vet hvorfor han ikke får reise på besøk hjem til mor.

Hege spør Even hvor på skalaen han må være for å synes problemet er løst?

Even: Jeg må være på 9, for da er det veldig lite jeg kan for det hender noe. Og bestemor sier jeg kan komme mer på besøk om jeg holder opp med bråk og uro. Så er det lettere når dere viser interesse for hvordan jeg har det også har det blitt enklere å fortelle noe.

Buadir(2010) viser til hvordan barnevernsinstitusjoner må legge til rette for arbeid som påvirker mestringsevne, deltagelse og livskvaliteten for barn. Dette er noe Hege gjør i samhandling med Even. Øvereide(2006) henviser til hvordan barn har et grunnleggende behov for og evne til å kommunisere om sine erfaringer. Dette finner vi igjen hvor Bunkholdt og Sandbæk(2008:77) sier det å la barn få uttrykke seg ovenfor de voksne som skal ta beslutninger som berører dem, kan frita barnet fra følelsen av ansvar og skyld. Ved anvendelse av LØFT metodens løsningsfokuserete tilnærming, ivaretar Hege disse elementene.

Hege spinner videre og spør hva som vil være annerledes om han kommer på 9 på tabellen?

Even: Da får jeg også lov til å reise hjem til bestemor oftere, og så er det ikke bare meg som må være her hele tiden. Og så kommer jeg bort fra de problemene og slåsskampene. Så er det mye lettere å nå som personalet ser jeg gjør masse bra.

Igjen velger Hege å avslutte med et konkret, realistisk mål for Even, noe vi finner igjen som nevnt tidligere i drøftingen, de kloke grep(Langset.2000:39ff). Evens nye mål vil være å gå bort fra situasjoner han kjenner han blir sint, for så å oppsøke personalet. Dette gjør det mulig for Even å få snakke med personalet før problemadferden forekommer. Igjen en kilde til mestring og som hjelper han å kontrollere egen adferd.

Hege har fester seg ved det Even sier om han er tryggere på personalet og vet han kan snakke med dem ganske så åpent og tillitsfullt. I følge Linde og Nordlund(2006:256) vil relasjoner utvikles om man er personlig og deler opplevelser. Røknes og Hanssen(2002:39) viser også til hvordan det i relasjon innebærer å ha et reflektert forholdt til hvilken betydning konteksten har for samhandlingen, å kunne leve seg inn i hvordan andre mennesker opplever verden. Dette vil medvirke til å legge til rette for fruktbare relasjoner og samspill.

Med LØFT metodens skalaspørsmål har Hege og Even sammen kunne finne og sette ord på hva som vil kunne være løsningsfremmende for problemadferden. Even har satt ord på tanker og delt dem. Ønsker og behov er imøtekommet og den åpne situasjonen som Eide og Eide(2007:256) viser til, har fått et godt utgangspunkt for relasjon, trygghet og en

prosess som identifiserer problemet. Det ser ut til at Hege har møtt Evens problemadferd og hans ønsker og behov for endring. I følge Larsen(1994) vil det i forhold til et miljøterapeutisk og utviklingspsykologisk perspektiv være rettet mot Evens personlighetsmessige integrasjon, gi større selvtillit, samt sosiale og praktiske mestringsferdigheter(Bufetat.2010:46)

#### ***5.4 I hvilken grad kan helhetlig arbeidsmodell og løsningsfokusert tilnærming kombineres?***

Arbeid med barn og unge i barnevernsinstitusjoner, vil kreve ulike tilnærminger og metoder som skal sikre trygghet, trivsel, forutsigbarhet og utvikling. Vernepleierens helhetlige arbeidsmodell er et arbeidsverktøy som skal sikre dette for den enkelte. Løsningsfokuserte tilnærmingen(LØFT) som metode kan legge føring for å få informasjon som er relevant i forhold til informasjonsinnhenting og dokumentasjon.

Sentralt i vernepleierfaglig arbeid ligger hver enkelts medvirkning til grunn, dette ved ved å kunne få påvirke og gi uttrykk for hva man tenker, ønsker og mener for egen hverdag og fremtid. I NOVA - rapportens brukerundersøkelse, viser de til hvordan medbestemmelse på institusjon handler om samspill mellom ungdom og de ansatte(NOVA 9/06:118).

Løsningsfokusert tilnærming er en metode som anvendes i forhold til synliggjøring av ønsker og behov. Hvor en gjennom samtale kan finne løsninger. Langslet(2002:34f) sier vi har et morals ansvar for å beskrive og forholde oss til andre mennesker på en måte som kan styrke dem, og bidra til å skape vekst og utvikling.

Dette er noe vi som vernepleiere har som et grunnlag i vår yrkesutøvelse og i samhandling med andre mennesker. Det er beskrevet i Fellesorganisasjonen, om vernepleieryrket(2008:13ff) hvor de skiver vi skal ta utgangspunkt i det enkelte individs ressurser, og legge til rette for utvikling, forebygging og fremme økt livskvalitet.

I vernepleierfaglig arbeid anvender vi den helhetlige arbeidsmodellen som et arbeidsverktøy. Hensikten er å finne frem til ønsker og behov for den enkelte og sikre dette gjennom dokumentasjon. Ser en på innhentet teorien, vil anvendelsen av den helhetlige arbeidsmodellen sikre systematisk og målrettet dokumentasjon mellom ulike utfordringer og løsningsforslag(Fagplan for vernepleierutdanningen.2010).

I samtale med barn og unge vil det være sentralt å finne ønsker og behov for løsninger og mål den enkelte har. Ved anvendelse av Løft metodens spørsmålsstillinger og kloke grep, vil man kunne finne og komme frem til de ulike håpene, behovene og ønskene. Langslet(2002:19) beskriver hvordan de kloke grep belyser en ønsket fremtid. Dess mer detaljert ønsker og håp er, det klarere ser man og hva det innebærer å leve ut og oppnå mål.

I den helhetlige arbeidsmodellen finner vi igjen mål som skal gjelde for den enkelte. Modellen har kartlegging, mål, tiltak og evaluering som grunnelement. I Fagplanen(2010) vises det til hvordan modellen skal bestå av behovskartlegging, analyse, tiltak og evaluering som skal sikre den enkeltes individuelle behov og ønsker. Dette er noe en vil fange opp ved anvendelse ved den løsningsfokusert tilnærmingens(LØFT) koke grep og spørsmålsstillinger, der barna og de unge selv får sette ord på, og legge føring for fremtidige mål.

Barne-, ungdoms- og familiedepartementets ønsker større fokus på brukermedvirkning i barnevernsinstitusjoner, der barn blir hørt og skal kunne påvirke eget liv. Direktør Trommald i Bufdir, (Bufetat.2011:3) sier det er viktig det å fremme barn og unges opplevelse av kontroll og oversikt.

Jeg ser både den løsningsfokuserte tilnærmingen(LØFT) og vernepleierens helhetlige arbeidsmodell vil være medvirkende til å sikre nettopp barns kontroll, oversikt og medvirkning, nettopp med den hensikt å kunne sette ord på egne ønsker og behov for endring eller ønsket fremtid.

Ved å gå dypere inn i anvendelse av LØFT metodens hypotetiske -, skala-, unntak - og mestrings spørsmål vil en kunne fange barnet eller den unges tanker og formeninger ut fra deres ulike livssituasjoner. Gjennom svarene en vil få, kan man legge dette til grunn i den

helhetlige arbeidsmodellens kartlegging, der en skal innhente informasjon som er sentralt for videre arbeid. Langslet(2000:45) viser til hvordan hypotetiske spørsmål kan være med å skape en konkret og detaljert beskrivelse om hvordan en ønsket fremtid ser ut.

Her kommer vi over til arbeidsmodellens analysedel, der vi skal legge til grunn teoretisk kunnskap og kunnskap om den man arbeider med. Fellesorganisasjonen(FO, om vernepleieren) viser til hvor viktig det er i samhandlingssituasjoner å legge til grunn endringsarbeid og gjennomføre planer.

LØFT metodens antagelser, som er med å fremhente data til analysedelen, har kommet frem i samtale med barna og de unge. Dette fører oss over til Langslet(2000:33) som sier ”*språk skaper virkelighet*”, hvor det har betydning for oppfattelse, fortolkning og handlinger. Dette er noe vi kan legge til grunn i den analytiske delen i arbeidsmodellen, sammen med den teoretiske kunnskapen som skal innhetes for å kvalitetssikre arbeidet og dokumentasjonen, som videre vil føre til utarbeidelse av mål.

Igen viser det hvordan barnet medvirkning er ivaretatt, og de er med på utformingen og prosessen ved selv å sette ord på, og være medvirkende til å utforme de mål som klarleggingen og analyse viser, og går over til målprosess og tiltak.

Utarbeidelse av mål i samhandling med de unge vil de selv forme gjennom LØFT metodens kloke grep, der en legger til føring realistiske og viktige mål som er oppnåelige. Langslet(2000:39ff) henviser til små mål som lar seg realiseres, oppfylles og viktige for den involverte. Dette ligger også til føring i den helhetlige arbeidsmodellens måldel, som skal utarbeides i samarbeid med gjeldende person.

Langset(2000:39ff) sier hvor viktig det er å begynne å ta de første skrittene mot ønsket endring, og prosesser som viser seg der handlinger og målene er nådd. Jeg ser evalueringdelen i arbeidsmodellen i denne uttalelsen. Det den helhetlige arbeidsmodellen skal evaluere tiltak og mål. Om man har nådd målene som barnet eller ungdommen har satt seg, og som har ført til et ønsket resultat for endring. I Yrkesetiske retningslinjer for vernepleiere(2008:13ff) vil

det gjennom evaluering komme til syne når resultat av måloppnåelse og prosessforeløp vises.

Som vernepleier legger det til føring å rette fokuset mot hver enkelts iboende ressurser. Huchinson(2009:63) gjengir hvor viktig det å søke etter og identifisere styrker i omgivelsene og hos personene selv som kan settes i spill for å øke muligheter og graden av deltagelse. Dette er etter hva jeg tenker er hensikten med både LØFT og den helhetlige arbeidsmodellen.

Selv om Langslet(2000:25ff) sier den løsningsfokuserete tilnærmingen bryter med den tradisjonelle kartleggingstradisjonen. Hvor tankegangen med LØFT er *hvor en ikke trenger å vite noe om problemene for å løse dem, men søke etter løsningsmønstre*. Tenker jeg det ligger muligheter i å kombinere det med den helhetlige arbeidsmodellen.

LØFT metodens antagelser, kloke grep og ulike spørsmålsstillinger i samtale og samhandling med den involverte, har gitt data som kan anvendes i arbeidsmodellens kartlegging og analysedel. Den involverte har selv har satt ord på tanker, følelser, ønsker og behov for ønsket endringer eller mål for den enkelte, som en kan legge til føring for arbeidsmodellens målvalg og tiltaksutarbeidelse.

Evalueringdelen til den helhetlige arbeidsmodellen, viser måloppnåelse gjennom resultat. Ved LØFT metodens prinsipp, kan man se de om de små stegene til ønsket endringer er oppnådd. Langslet(2000:39:ff) sier dette vises gjennom hvordan konkrete mål som lar seg observere. Mulighet for en kombinasjon av metodene ser ut å være mulig.

## **6.0 AVSLUTNING**

### ***6.1 Oppsummering og konklusjon***

De to første problemstillingene blir drøftingen opp mot en fiktiv case. Hege og Even, følger oss gjennom disse to problemstillingene. Løft metodens ulike spørsmålsstillinger, antagelser og kloke grep har blitt forsøkt belyst i forhold til Evens behov, ønsker og mål.

Vernepleierens Helhetlige arbeidsmodell og løsningsfokusert tilnærming(LØFT) har blitt drøftet opp mot hverandre for å belyse hvorvidt de lar seg kombinere.

- *Kan løsningsfokusert tilnærming implementeres for å gi økt mestringskompetanse ovenfor barn og unge i barnevernsinstitusjon?*

Ut fra drøftingen og litteraturstudien ser ut til at LØFT metodens spørsmålsstillinger, antagelser og kloke grep er med å gi den involverte mulighet til å påvirke egne valg, samt være medvirkende for økt mestringskompetanse. Ulike spørsmålsstillinger som belyser og setter ulike situasjoner i et reflekterende lys, bidrar til å se ting med nye øyne og andre løsningsmuligheter. Ved å kunne få bekreftelse på egne ferdigheter og situasjoner en mestrer, vil man også kunne øke egenverdet og selvbildet. Bekreftelse er en kilde til vekst og utvikling og det kan gjøres gjennom den løsningsfokuserte tilnærmingen LØFT metoden legger til føring. Ved å anvende Kloke grep og lage små, realistiske mål, vil det gi den det gjelder forutsigbarhet og noe å strekke seg mot, som igjen vi oppleves som mestring når målet er nådd. I forhold til relasjon mellom ansatt og den involverte, vil det være avhengig av personenes kjemi seg mellom. Om holdninger og verdier, fokus på ønsker og behov, respekt og anerkjennelse ikke faller sammen, vil intensjonen med LØFT måtte si å være avhengig av at det ligger tillit og trygget til føring, for et godt og fremmende løsningsmønster.

- *Kan løsningsfokusert tilnærming bidra til reduksjon av problemadferd?*

Som nevnt i foregående konklusjon vil innhentet litteratur og drøfting gi LØFT metodens en positiv effekt på endring av problemadferd. Anvendelsen av skalaspørsmål vil være med å belyse og fremstille problemadferd gjennom tall. Om behovet er til stede, vil det la seg gjøre å fremstille det visuelt for den involverte. Spørsmålsstillinger gir mulighet for å sette ord på hvor vanskelig eller stort problemet er, samt reflektert over hva som vil medvirke til endringsarbeidet. I forhold til endringsarbeid vil både den involverte og personal kunne observere endring og resultat av dette etter relativ kort tid, og være observerbar. Ved å anvende denne metoden kan man komme i en



samhandling som åpner for relasjon, trygghet og vekst. Men igjen vil det i forhold til relasjonsbygging mellom den involverte og ansatt, være sentralt hvordan kjemi og samspill er forenelig, og vil påvirke om det gir ønsket effektiv og endring. Om Løft metoden lar seg anvende i mangfoldet av problemer, utfordringer og problemstillinger man kan møte i arbeid med barn og unge, vil være vanskelig å gi noe konkret svar på.

- *I hvilken grad kan helhetlig arbeidsmodell og løsningsfokusert tilnærming kombineres?*

Den helhetlige arbeidsmodellen og løsningsfokusert tilnærming kan se ut til å kunne kombineres når det gjelder innhenting av data og utarbeidelse av mål og tiltak for den involverte. Med LØFT metodens kloke grep som skal inneholde små, oppnåelige og realistiske mål. Spørsmålstillinger som gir grunnlag for forståelsen av den enkeltes ønsker, behov, utfordringer eller håp. Denne informasjonen vil gi grunnlag i forhold til den helhetlige arbeidsmodellens kartlegging, analyse, målvalg og evalueringsfaser. Et konkret dokumentasjonsgrunnlag som går direkte på den enkeltes behov. Ensidig vektlegging av LØFT metoden anser jeg ikke som tilstrekkelig i et helhetlig perspektiv for å sikre en fullverdig målprosess som ivaretar alle sider ved den enkelte. Ulike problematikk, rammebetingelser og individuelle forutsetninger spiller inn og må tas hensyn til.

## **6.2 Refleksjon**

I denne oppgaven har jeg forsøkt å se på betydningen av hvordan en løsningsfokusert tilnærming vil kunne anvendes i samhandling med barn og unge i barnevernsinstitusjon. Hvordan LØFT ulike spørsmålsstillinger, antagelser og kloke grep kan være medvirkende til å legge til rette for økt mestringskompetanse og redusert problemadferd. Jeg mener jeg har fått belyst hvordan metoden kan anvendes og hvordan den kan gi muligheter for å fokusere den involvertes medvirkning og mulighet for å reflektere over hvorfor ulike situasjoner som oppstår eller finner sted. Samtidig føler jeg det har kommet frem hvordan refleksjon kan gi nye løsningsmuligheter for ønsket endring.

Den største utfordringen har vært å finne litteratur som er direkte knyttet opp mot løsningsfokuset tilnærming(LØFT) i arbeid i barnevernsinstitusjoner. Gjennom søk på nett fant jeg frem til private barnevernsinstitusjoner som anvender LØFT i sitt arbeid. Dessverre fikk jeg ingen respons på min forespørsel om dokumentasjon på eventuelle undersøkelser og resultat.

Min egen forforståelse har blitt forsterket etter å ha lest nyere brukerundersøkelser, forskingsrapporter og Bufetats nye arbeidsrapport om Kvalitet i barnevernsinstitusjoner. Brukerundersøkelsene viser til hvordan barn og unge opplever hvordan det er å bo i institusjon, og hvor de ønsker et større fokus på inkludert og medvirkning i egen hverdag. Arbeidsrapporten viser hvordan ønsket fremtidige barnevernsinstitusjoner skal integrere nye arbeidsmetoder for å sikre brukermedvirkning, samt spesialisere seg på ulike problematikker som gjelder barna. Dette både for å sikre seg god kompetanse og forhindre barn og unge tar til seg uheldige påvirkninger fra andre som har en annen problematikk en dem selv.

## 7.0 Referanseliste

### 7.1 Samlet referanseliste

Aadland, Einar (2004) *Og eg ser på deg. Vitenskapsteori i helse- og sosialfag*. Oslo: Universitetsforlaget.

Andreassen, Tore (2003) *Behandling av ungdom i institusjon. Hva sier forskningen?* Oslo: Kommuneforlaget.

Brodkorb, Elisabeth og Marianne Rugkåsa (2009) *Mellom mennesker og samfunn*. Oslo: Gyldendal Norske Forlag

Brumoen, Halgeir (2000) *Bygging av mestringsillit. En metodebok om mestrings av rusproblemer*. AIT Gjøvik: Gyldendal Akademiske

BUFDIR (2011) Rambøl, Sluttrapport, *Brukerundersøkelse blant barn i statlige og private barnevernstiltak*.

<http://www.bufetat.no/Documents/Bufetat.no/Barnevern/Brukerunders%C3%B8kelsen%202010/Brukerunders%C3%B8kelsen%202010.pdf> (Lest 10.05.2011)

BUFDIR (2010) *kvalitet i barnevernsinstitusjoner*.

<http://www.bufetat.no/Documents/Bufetat.no/Barnevern/Kvalitet%20i%20barneverninstitusjoner.pdf> (Lest. 10.05.2011)

BUFETAT (2011). Historisk undersøkelse. *Brukerundersøkelse blant barn i statlige og private barnevernstiltak*.

<http://www.bufetat.no/nyheter/Alle-skal-fole-seg-trygge/> (Lest. 10.5.2011)

Bunkholdt, Vigdis (2002) *Psykologi, en innføring for helse – og sosialarbeidere*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bunkholdt, Vigdis (2000) *Utviklingspsykologi*. Otta: Universitetsforlaget

Bunkholdt, Vigdis og Mona Sandbæk(2008) *Praktisk barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal Akademiske

Dalland, Olav(2007) *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal Akademiske

Eide, Hilde og Tom Eide(2007) *Kommunikasjon i relasjoner. Samhandling, konfliktløsning og etikk*. Oslo: Dimograf, Polen

Eknes, Jarle(2000)*Utviklingshemming og psykisk helse*. Oslo: Universitetsforlaget

EMBLA, fagtidsskrift for barnevernspedagoger. Fougner, Amalie(1997) *Snakker vi med barna?* Oslo: Fellesorganisasjon for barnevernspedagoger og sosionomer.

Fellesorganisasjonen FO(2008) *Om vernepleierket*. Oslo: Trykk Aktuell. 11/2008

Fellesorganisasjonen(FO) *Vernepleieren*.

<http://www.fo.no/vernepleieren/category230.html> (Lest 15. 05.2011)

Fellesorganisasjonen(Fo)2002. *Yrkesetiske retningslinjer for barneverns pedagoger, sosionomer og vernepleiere*. Oslo: GAN Grafiske

Figenschow, Wenche. Erik Ringberg og Merethe Ekanger(2006) *Barnevern. Medier og juss*. Oslo: Gyldendal Akademiske

Gardsjø, Olav(2008) *Institusjon som hjem og arbeidsplass – et arbeidstaker - og brukerperspektiv*. Oslo: Dimograf, Polen

Haaland, Kirsti R.(2005) *LØFT og narrativer i profesjonelle samtaler* Oslo: Universitetsforlaget.

Hutchinson, Gunn Strand(2009) *Barnevernspedagog, sosionomer, vernepleier, utvalgte tema*. Oslo: Universitetsforlaget.

Høgskolen i Molde(2010) *Fagplan for vernepleierutdanninga*.

Kvalem, Ingela Lundin og Lars Wichstrøm(2007) *Ung i Norge – psykososiale utfordringer*. Oslo: Cappelens Forlag AS.

Langslet, Gro Johnsrud(2000) *LØFT, Løsningsfokuset tilnærming til organisasjonsutvikling, ledelsesutvikling og konfliktløsning*. Oslo: AIT Gjøvik

Langslet, Gro Johnsrud(2002)*LØFT FOR LEDERE. Løsningsfokuset tilnærming til typiske ledelsesutfordringer*. Oslo: AIT Gjøvik.

Linde, Sølvi og Inger Nordlund(2006) *Innføring i profesjonelt arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget

Lovdata.no(Lest.23.05.2011)

<http://lovdata.no/all/hl-19920717-100.html#map001>(Lest.23.05.2011)

NIBR- rapport (2006:7)Lars B. Kristofersen, Sidsel Sverdrup mfl. *Hjelpetiltak i barnevernet - virker de?*

<http://www.nibr.no/uploads/publications/61ccb60c197ae701e47ecf620a0c7562.pdf>

(Lest. 10.05.2011)

NOVA rapport 9/06(Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring). *Brukerundersøkelse i barnevernsinstitusjonene*.

[http://www.nova.no/asset/2076/1/2076\\_1.pdf](http://www.nova.no/asset/2076/1/2076_1.pdf) (Lest 14.05.2010)

NTF, Nord - Trøndelag Forsking(2003) *Det kommunale hjelpeapparatet for barn og unge. Kommunestørrelse relatert til organisering av, samarbeid mellom og effektiviteten i hjelpeapparatet*. Steinkjer: Nord- Trønderlag Forsking.

Røknes, Odd Harald og Per- Halvard Hanssen(2002) *Bære eller breste. Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker*. Bergen: Fagbokforlaget.

Snoeck, Jannike Engelstad og Knut Engelstad(2004) *Psykiatri- kunnskap, forståelse, utfordringer*. Oslo: Akribe Forlag

Utdannings- og forskningsdepartementet (2005). Rammeplan for vernepleierutdanningen. [http://www.regjeringen.no/upload/kilde/kd/pla/2006/0002/ddd/pdfv/269377-rammeplan\\_for\\_vernepleierutdanning\\_05.pdf](http://www.regjeringen.no/upload/kilde/kd/pla/2006/0002/ddd/pdfv/269377-rammeplan_for_vernepleierutdanning_05.pdf) (Lest.13.05.2011)

## **7.2. Selvvalgt pensum.**

Andreassen, Tore(2003) *Behandling av ungdom i institusjon. Hva sier forskningen?* Oslo: Kommuneforlaget.

Befring, Edvard og Ivar Frønes mf(2010) *Sårbare unge. Nye perspektiver og tilnærmingar*. Oslo: Gyldendal Akademiske. Kap 4. 15 s. Kap.10.12 s.

Bunkholdt, Vigdis og Mona Sandbæk(2008) *Praktisk barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal Akademiske. Kap 3. 30 sider. Kap 5. 44 s.

Figenschow, Wenche. Erik Ringberg og Merethe Ekanger(2006) *Barnevern. Medier og juss*. Oslo: Gyldendal Akademiske . 2 sider.

Gardsjø, Olav(2008) *Institusjon som hjem og arbeidsplass – et arbeidstaker - og brukerperspektiv*. Oslo: Dimograf, Polen. Kap .3 30.s.

Haaland, Kirsti R.(2005) *LØFT og narrativer i profesjonelle samtaler* Oslo: Universitetsforlaget. Kap1, kap2, kap 3. 54 s.

Hutchinson, Gunn Strand(2009) *Barnevernspedagog, sosionomer, vernepleier, utvalgte tema*. Oslo: Universitetsforlaget. 17.s.

Kvalem, Ingela Lundin og Lars Wichstrøm(2007) *Ung i Norge – psykososiale utfordringer*. Oslo: Cappelens Forlag AS. 11.s.

Langslet, Gro Johnsrud(2000) *LØFT, Løsningsfokusert tilnærming til organisasjonsutvikling, ledelsesutvikling og konfliktløsning*. Oslo: AIT Gjøvik. Kap 1 og 2. 44 s.

Langslet, Gro Johnsrud(2002)*LØFT FOR LEDERE. Løsningsfokuert tilnærming til typiske ledelsesutfordringer*. Oslo: AIT Gjøvik. 12 s